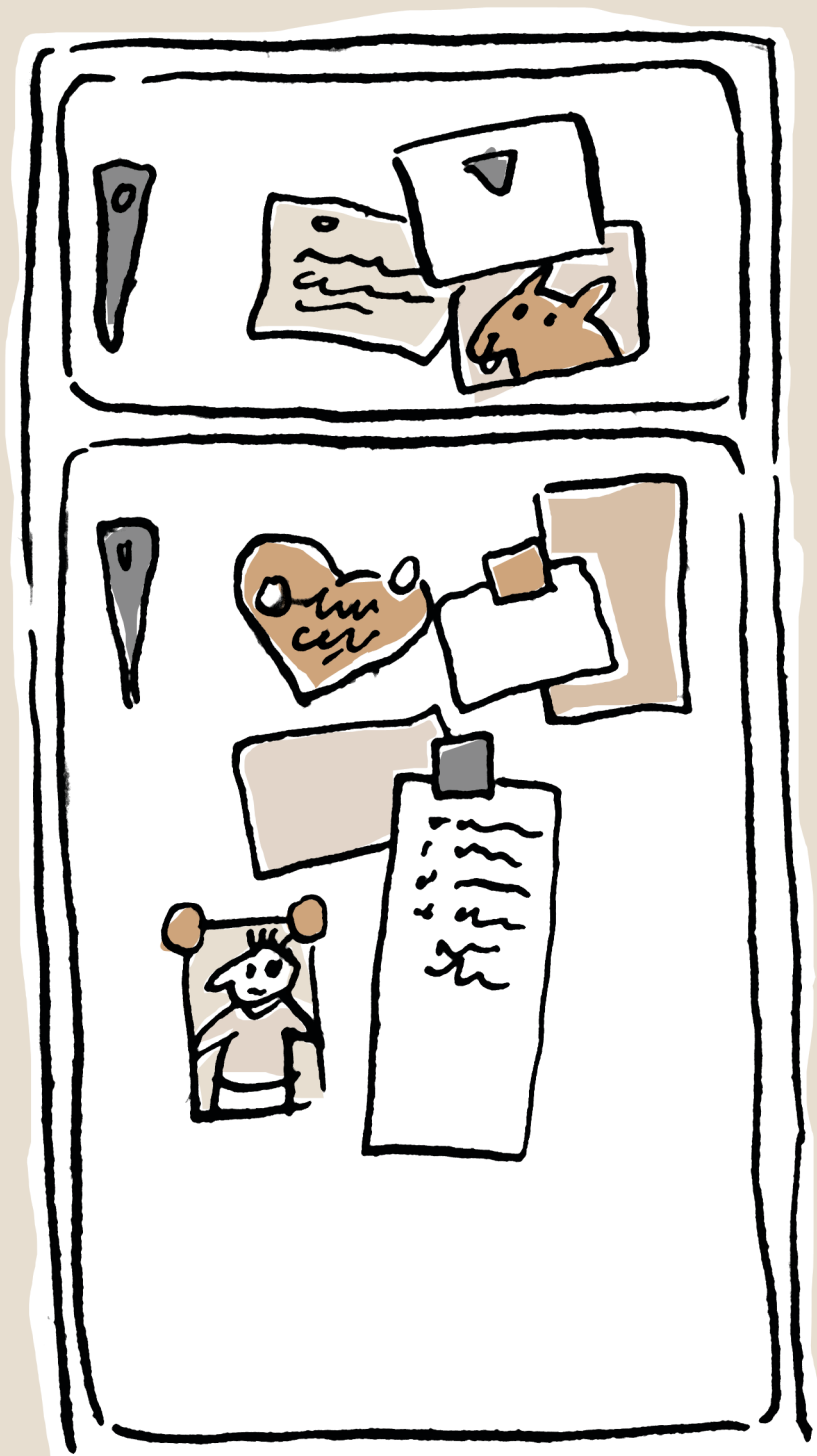

A család szerepei

D1 ÉRZELMI TÁMOGATÁS – A CSALÁD SZEREPEI

„Egy nagyszülő élete csupa alkalmazkodás

Nincsen megfogalmazott deklarált célja, feladata, szerepe a nagyszülőknek, sem a nagyapóknak, sem a nagyanyóknak, hanem próbálnak lavírozni a gyerekek, az unokák hálói között, és mindig azt igyekeznek csinálni, legalábbis azt hiszem, hogy a jó nagyszülők mindig azt igyekeznek csinálni, amivel egyrészt segítenek a gyerekeknek, másrészt pedig az unokáikkal egy megfelelő, szeretetteljes légkört tudnak kialakítani.

– *Hányszoros nagypapa?*

– Négyszeres nagypapa vagyok.

– *Amikor megszülettek az unokái, és először a kezébe fogta őket, akkor már rögtön elindult az az érzés, hogy én nagypapa vagyok és tudom, hogy mit kell csinálni?*

– Ez az érzés már sokkal előbb elindult. Én azt gondolom, hogy már a babavárás időszakában ráhangolódtam arra, nagyapó leszek. Mikor megfogtam, mikor a kezembe fogtam, akkor az már csak ennek a beteljesülése volt, ennek a gondolatvilágnak, hogy megtörtént a tény.

– *Mi a különbség gyereket nevelni, fiút vagy lányt, ill. unokát nevelni?*

– Az unokát nevelés az nem megfelelő kifejezés. Gyereknevelés az igen, mert amikor az ember gyereket vállal és gyereket hoz a világra, akkor elhatározott feladatai és felelősségei vannak. Az unokával nincsenek ilyenek. Az unokát, azt hiszem legalábbis, én nem nevelem, hanem együtt vagyok vele, szeretjük egymást, de a nevelést azt a szülőkre bízom, sőt én is alkalmazkodom ahhoz, ahogy a szülők meghatározzák azt az irányvonalat, ahogy ők szeretnék nevelni a gyereket.

– *Sokan azt mondják, hogy a nagyszülők engedékenyebbek.*

– Ez teljesen így igaz, biztos, hogy engedékenyebbek. De valószínűleg azért, mert nem akarunk konfliktushelyzetbe kerülni a gyerekünkkel, aki a nevelést képviseli, hanem próbálunk alkalmazkodni ahhoz. De sok mindenben nem értünk egyet, olyankor inkább az engedékenység jön elő.

– *4 unokája van, gondolom különböző korúak. Mit szokott velük csinálni?*

– Hó, hát leginkább játszani szoktam velük. Jönni-menni, kirándulni. Sokat nevetünk, én egy nevetős nagyapó vagyok és emiatt nagyon sokat nevetünk, viccelődünk és hát igyekszem segíteni a gyerekeknek is, tehát otthon is van egy kis munka, aminek az elvégzése közben jut idő az unokákra is.”

Kossuth Rádió – Vendég a háznál c. műsora
Elhangzott: 2006. augusztus 7-én
www.radio.hu

„Rokonok. Szükséges rosszak, vagy a mindig megújuló szeretet forrásai? Akár bátyaként állnak mögöttünk, hogy a bajban segítsenek, akár púp a hátunkon a velük való találkozás, vagy éppen hiányuktól szenvedünk – nem közömbösek. Ők azok, akiket nem választhatunk meg, mégis végigkísérik az életünket.”

www.nlcafe.hu

Rokonszenves rokonok

2002. 01. 13.

„Ők a legfontosabbak, aztán nem tudom, hogy lehet sorrendet felállítani, hiszen az embernek a férje mellett fontosak maradnak a szülei is, akkor is, ha az apu már nincs velünk. Akinek olyan jó testvére van, mint nekem, az őhöz is kötődik. Persze, mindenhol van vita, nézeteltérés, de közben tudjuk, hogy a másik azért szeret, és ez a lényeg. Belefér, hogy összeveszek az anyuval vagy a húgommal, mert tudom, hogy szeretnek. A szeretet a legfontosabb, hogy van kire számítani, van kivel együtt örülni.”

www.nlcafe.hu

Rokonszenves rokonok

2002. 01. 13.

„A felnövő gyerek iránti anyai szeretet, az a szeretet, amely nem akar semmit önmagának, talán e legnehezebben megvalósítható formája a szeretetnek, és fölöttébb megtévesztő amiatt, hogy olyan könnyű az anyának a kisbabát szeretnie. De épp e nehézség miatt, egy nő csak akkor tud igazán szerető anya lenni, ha tud szeretni; ha képes rá, szeresse férjét, a többi gyereket, idegeneket, minden emberi lényt. Az a nő, aki nem tud szeretni ebben az értelemben, lehet gyengéd anya, amíg a gyereke kicsi, de nem tud szerető anya lenni – aminek az a próbája, hogy jó szívvel viseli el a különválást, és utána is ugyanúgy szeret tovább.”

Erich Fromm: A szeretet művészete

Háttér Kiadó, Budapest, 1993.

70–71. o.

D2 GAZDASÁGI KÖZÖSSÉG (A CSALÁD SZEREPEI)

„Nálunk ez úgy működik, hogy én keresem meg a pénzünk nagy részét, aztán a feleségemre bízom, hogy ő gazdálkodik vele. Egy-egy nagyberuházáson kívül, ami közös döntés, mindent ő intéz, ehhez nálam sokkal jobban ért. Én elvesznék a sok feladat között, így viszont mindenem megvan – mondja, és sorolja, mi mindent tart számon Csilla.

Virágültetés, kertrendezés, kandallófa beszerzése, italkészlet feltöltése, újságlemondás, ruhavásárlás, temetőgondozás, karnisfényezés, szőnyegtisztítás, vendégfogadás.

Rengeteget dolgozik, többet, mint én. Amikor megismerkedtünk, még a zsebpénzünkől gazdálkodtunk. Aztán, a főiskola után sokat dolgoztam színházban, televízióban, filmek is készültek még, úgyhogy szépen kerestem. Huszonöt éves voltam, amikor összeházasodtunk, az anyósomhoz költöztünk, és bevallom, bizony az első keresetemet nehéz szívvel adtam be a családi kasszába. De beláttam, és azóta is ezt tartom, hogy egy fiú akkor válik férfivá, ha nem sajnálja a pénzt odaadni, vagyis képes családfenntartóvá válni.”

www.nlcafé.hu

2002. 06. 05. „Én pénzem, te pénzed, mi pénzünk”

„Te az enyém, én a tiéd, ebből következően: ami az enyém, az a tied is. És persze, fordítva. Osztozunk, jóban és rosszban, szükségben és bőségben, osztozunk hát a pénzen is. Vagy nem? Lehet másképpen is? Ha pedig lehet, érdemes másképpen...?”

www.nlcafé.hu

2002. 06. 05. „Én pénzem, te pénzed, mi pénzünk”

„Együtt kávéztunk, magbabonázottan bámultam a táskáját. Olyasféle, amilyen nekem sose lesz, mert képtelen volnék egyszerre ekkora összeget kiadni valamiért. Be is kellett érte nyúlnom az oroszlán szájába, magyarázta bólogatva. Nem értettem. Elmagyarázta. Keretösszegekből gazdálkodnak, mondta, a férje ugyanis közgazdász. A rezi ebből a szempontból »jól tervezhető«, és kisebb-nagyobb ráhagyásokkal, a háztartás is.

A legnagyobb rizikófaktor én vagyok, nevette el magát, és elég volt csak a táskára nézni, hogy tudjam, mire gondol. Ő az a fajta nő, aki azonnal elveti a sulykot, ha vásárlásról van szó. Mivel a férje ugyanígy van a könyvekkel, azt találták ki, hogy jól elkülönített alapot hoznak létre az effajta vészhelyzetekre a nagymamától örökölt, faragott dobozban, amelynek tetején egy fenyegetően vicsorgó oroszlán őrizte a ládika kincseit. Aki tehát a dobozba nyúl, tudatában van, hogy most veszélyes vizekre téved. A módszer akkoriban, jó néhány éve, elég jól működött, de hogy mit tesznek mostanában, a szenttelen bankjegy-automáták és számlakivonatok korában, nem tudom.”

www.nlcafé.hu

2002. 06. 05. „Én pénzem, te pénzed, mi pénzünk”

„Az olyan nőkre, mint én, mondják, hogy jó partit csinált. A férjem eltart mind az ötünket, nagy a házunk, van autóm, nem kell dolgoznom. Csak éppen nem vagyok senki. A párom csak azt a munkát képes tisztelni, amelynek a végén megjelenik valamilyen összeg, az enyémet csak szükségesnek, de nem hasznosnak tartja. Márpedig az dönt, aki keres. Ha tankolni akarok, szólnom kell, ha szerelőt hívok, előbb árajánlatot kell kérnem, azt megmondani, aztán visszaszólni, hogy kérjük-e a munkát, vagy sem. Ruhát vehetek magamnak, de tudomásul kell vennem, hogy erről mi a véleménye.

Ezért inkább nem veszek semmit. Nyelvtanfolyamra nem járhatok, mert minek, az én dolgom a háztartás, meg az, hogy a gyerekeket fuvarozzam reggeltől estig, iskola, nyelvórák és az uszoda között. Azt vettem észre, hogy fukar lettem. Jobban vigyázok a pénzére, mint ő,

én nem pazarolhatok. A múltkor a szomszéd nekitolatott a kerítésünknek, majdnem a szemét kapartam ki, annyira megrémültem, hogy majd nem akarja kifizetni. Azt hitték, megőrültem, úgy viselkedtem. Akkor este megint előhozta, hogy inkább elmennék dolgozni, és ő megint kiszámolta, hogy az nem éri meg, mert akkor kellene valaki a gyerekek mellé, meg valaki, aki ellátja a háztartást, és úgy csak rosszabbul jönnénk ki. Az nem érdeklő, hogy már a gyerekek is csak valami házicselédnek néznek, aki arra van, hogy őket kiszolgálja. Ördögi kör az enyém, látszólag a pénz, valójában a hatalom körül forog.”

www.nlcafé.hu

2002. 06. 05. „Én pénzem, te pénzed, mi pénzünk”

„Kik a szegények Magyarországon?”

- tartósan munkanélküliek
- a részidősen foglalkozottak
- a tartós betegségben szenvedők
- rokkantak
- nyugdíjasok

A nyugdíjasok 50%-a szegény, még ha aktív korukban jól is kerestek – jelentős jövedelemcsökkenést szenvednek el.

- nagy és a csonka családok
- hajléktalanok

Jelentős az egyszülős családok aránya (női egyszülős). Megnőtt a tartós munkanélküliek száma. Nőtt a hajléktalanok száma (Budapesten a legtöbb). Szalai Júlia megkülönbözteti a szegénységet az elszegényedéstől. Elszegényedés szélesebb társadalmi kört érint. A fekete gazdaság megélhetést biztosít, ezek tették lehetővé a falusi infrastruktúra fejlődését, magánlakások építését, valamint a háztartások modernizálását. Sokszor a szülőknek le kell mondaniuk egyes szolgáltatásokról, azért hogy gyermekük taníttatását biztosítani tudják. Váratlan események (pl.: tartós betegségek, tartós fogyasztási cikkek tönkremenetele) felborítják az egyébként is borotvaélen táncoló költségvetést. Nincsenek már tartalékok. Sokuk napról napra él. Az elszegényesedés folyamata megállítható a gazdasági növekedéssel és a szellemi tőke leértékelődési folyamatának megállításával.”

A lap eredeti címe „<http://hu.wikipedia.org/wiki/Szeg%C3%A9ny%C3%A9g>”

D3 GYERMEKEK, UTÓDOK GONDOZÁSA (A CSALÁD SZEREPEI)

„Kicsi, nagy és középső. Az áttekinthetőség határa vagy a káosz kezdete. Vállalni felelősség, megbánni lehetetlen. Mert három gyereknél, ezt mondta nemrég egy anya, az örömet már nem összeadni kell, hanem köbre emelni.”

www.nlcafé.hu

2002. 01. 16. „Döntöttünk: Jöjjön a harmadik!”

„Dédelgetek egy álmot a harmadik gyerekünkről – mesélte nemrégiben Virág –, de mindig csak halogattam a végső döntést. Az embert annyi kényszer szorítja, most ezért, most azért nem alkalmas.

Aztán egyszer csak késő lesz. Andrea harminchét éves volt, amikor végre úgy érezte, minden lerendeződött az életében, kényelmes lakásuk van, munkája, ahol számítanak rá, a két fia már elég nagy ahhoz, hogy mellettük megférjen még egy pici harmadik. Aztán telt az idő és hamarosan kiderült, már nem eshet többé teherbe. Késő!

Sok családban – a demográfiai adatok ezt tanúsítják– még csak nem is fontolgatják a harmadik gyerek jövetelét. Holott a népesség fogy. Ez már elcsépelet közhelynek számít. A megoldás az lenne, ha egyre több helyen születne meg a harmadik csemete. De mintha hiába várnánk erre.”

www.nlcafé.hu

2002. 01. 16. „Döntöttünk: Jöjjön a harmadik!”

„Ha egy társadalomban nő a születések száma, az egyértelműen pozitív jelenség, hiszen életigenlést tükröz – mondja Kovács László demográfus. – Szakmailag az mondható, hogy ha átlagosan 2,1-2,2 gyermeket szülnék a nők, akkor biztosított a társadalom teljes reprodukciója. Kifejezőbb ez az adat, ha azt mondom, hogy 21-22 gyerek születése jut tíz nőre. Hiszen nem mindenki tud vagy akar szülni, és nem minden gyermek éri meg a felnőtt kort.

Magyarországon elérhetjük-e ezt a bizonyos 2,1-2,2-es átlagot?

Sajnos messze nem tartunk itt, ez az érték jelenleg jóval kettő alatt van, még akkor is, ha valamelyest javuló tendencia figyelhető meg. 2000-ben például négyezerrel több házasságot kötöttek, mint az azt megelőző évben, ami talán az ezredfordulónak is köszönhető. 2000 szeptemberétől 2001 szeptemberéig vizsgálva az élveszületéseket, látható, hogy néhány százal több gyermek jött világra, mint egy évvel korábban, de még mindig kevesebb, mint százezer gyermek születik évente. Kilencvenkettő óta ez a szám harmincezres csökkenést mutat.”

www.nlcafé.hu

2002. 01. 16. „Döntöttünk: Jöjjön a harmadik!”

„Eszter pontosan tudja, hogy nem lesz kelendő a munkaerőpiacon, ha a harmadik gyermeke felcseperedése után még vissza szeretne menni dolgozni. De a férjével mindketten úgy gondolják, az élet értékei fontosabbak a piaci értékeknél.

...Meggyőződése, hogy ha nincs valamiféle többleterő, amely megtámogatja a családokat abban, hogy a gyerek mellett döntsenek, akkor nehezen vállalhatnak kettőnél többet. Hiszen a sok gyerek másféle életformát, másféle értékrendet kíván. A fogyasztói szemlélet állandóan új igényeket szül, és azért az emberekben folyamatosan lemaradás-érzés keletkezik... A kicsi utáni vágy elemi erejű. Az emberben újra és újra feltámad.”

www.nlcafé.hu

2002. 01. 16. „Döntöttünk: Jöjjön a harmadik!”

„Valójában ösztönösen mindannyian arra vágyunk, hogy legyenek kicsi gyerekeink – véli dr. Csák Annamária gyermekpszichológus is –, hiszen ez óriási örömforrás. A nagycsalád nagyon sok értékkel, boldogsággal ajándékozta meg az embert öregkorára is, hiszen ahol sok gyerek van, ott sok unoka születik, és egy-egy ünnepen akár húszan is körülülhetik az asztalt. De óriási bennünk arra is a vágy, hogy tökéletesen belesimuljunk abba a társadalomba, ahol élünk. Azt szoktuk mondani, minél erősebb egy társadalom szuperegója, minél racionálisabb, annál sikeresebben nyomja el az ösztönkésztetéseit. Azokban a közösségekben érték a gyerek, amelyek még közel vannak a természethez, ahol nem tudatos megfontolás tárgya a gyermekek születése. Mi előbb mindent meg akarunk teremteni, és csak ezután vállalkozunk gyermekszülésre. Gyakran előfordul, hogy addig halogatunk, hogy közben elmegy az idő, és már késő lesz.”

www.nlcafé.hu

2002. 01. 16. „Döntöttünk: Jöjjön a harmadik!”

D4 EGYÜTTÉLÉS (A CSALÁD SZEREPEI)

Régen úgy hívták, vadházasság. Ma már nincs benne semmi rendkívüli. Így is lehet élni, papír nélkül, csak a szerelem szavára hallgatva. A ceremónia felesleges. Nem ezen múlik. Így mondják az együttéléspártiak.

Közben pedig – talán jogosan – a véglegességtől rettegnek. A puszta számok arról vallanak, hogy az anyakönyvvezető előtt tett eskü nemcsak formalitás, hanem összetartó erő is.

Manapság, amikor még a holnapot sem látjuk előre, az a szó, hogy örökre, szinte értelmezhetetlennek tűnik. A gondolkodásunkat inkább a „minden megváltozhat”, és „a semmi sem tart örökké” közhelyei, vagy igazságai (?) befolyásolják. Pontosan tudjuk, hogy az érzéseink mennyire változékonyak – ami mára érvényes, az holnapra egyáltalán nem biztos, hogy igaz. A szoros párkapcsolatnak – ezt az etológusok régóta tudják – fontos szerepe van az emberré válás folyamatában. A kizárólagosság ugyanis növeli a biztonságot, és lehetővé teszi mind a férfi, mind a nő számára, hogy a szakítás és a megcsalás veszélye nélkül legyenek akár huzamosabb ideig is külön. Ez nagyon fontos a vadászó férfi számára, aki így napokig is távol lehet, és a nőnek, akinek szüksége van a férfi támogatására, amíg a gyermekei felnőnek.

A papír nélkül együtt élők nem is ezeket az ősi igazságokat kérdőjelezik meg. Sokszor inkább a hivatalosan is elismert kapcsolat kiüresedése miatt aggódnak. Amikor két embert csak az „anyagi együttthatók” tartanak össze.

Sohasem merült fel bennem – árulja el Gerti –, hogy nem vagyok biztonságban mellette, hogy egyik pillanatról a másikra elhagyhat. Inkább az előnyeit élvezem az effajta kapcsolatnak. Sokat beszélgetünk, tudunk, és van is miről beszélünk, és ez számunkra jól is esik. Az életünk folyamatos udvarlás. Nem próbáljuk meg megspórolni azt sem, hogy a másik kedvére tegyünk. A bizalom nálunk sokkal jobban érvényesül, mint egy házasságban. Az egymásnak tett személyes eskü szorosabban összeköt bennünket, mint a házassági anyakönyvi kivonat.”

www.nlcafé.hu

2002. 01. 30. „Papír nélkül – boldogan”

D5 NAGYCSALÁD (A CSALÁD SZEREPEI)

„Az biztos, hogy élni a testvéreivel tanul meg az ember, tudom, mert mi tizenegyen voltunk. Én voltam a hetedik – meséli Mari. – Ennyi gyerek óhatatlanul megtanulja, hogy csak akkor működik a hétköznapi élet, ha mindenki pontosan tudja a dolgát, miközben tiszteletben tartja a másik egyéniségét és munkáját. Én már ötéves koromban mosogattam, ami nem volt gyerekjáték, hiszen ha csak krumplit ettünk, akkor is tizenhárom tányér, ugyannyi pohár, kés, villa került a mosogatóba. Mindig együtt ebédeltünk, ma is megvan a régi asztal, amelyet ki lehet húzni, hogy huszonnégyen ülhessünk mellé. Egy ilyen família legalább annyi örömet jelent, mint amennyi lemondást. Nekünk nem kellett szomszéd ahhoz, hogy játsszunk egy jót, akár fiúkkal, akár lányokkal.

Édesanyám huszonhárom éves volt, amikor az első gyermekét a világra hozta. Ő is, édesapám is nagyon vallásos volt, semmit sem tettek a gyermekáldás ellen, ráadásul úgy tűnik, akárhányszor egymásra néztek, született egy újabb Bernáth csemete...

A nagycsalád nemcsak ilyen szempontból jelent védelmet. Én mindig tartozom valahová, velem történhet bármi, sosem leszek egyedül. Legutóbb ötvennégyen gyűltünk össze. A fiatalok is, ami azt jelenti, hogy számukra is fontos, hogy tartozzanak valahová, a ma megszokottnál kicsit jobban. Az ember nem szerzi a rokonait, hanem kapja, de az biztos, hogy nem ok nélkül.”

www.nlcafé.hu

2002. 01. 23. „Rokonszenves rokonok”

D6 MOZAIK CSALÁD (A CSALÁD SZEREPEI)

„Szerelmünk gyermekéből akkor válik mostohagyerek, amikor úgy döntünk: összekötjük az életünket. Összeházasodunk, vagy legalábbis összeköltözünk. Tipikusnak mondható, hogy az újdonsült mostoha naiv bizalommal készül a közös életre, és egyáltalán nem számít nagyobb nehézségekre. Különösen, ha látszólag nincs is szó közös életről, mivel a gyerek a volt házastársnál lakik.”

„El sem tudtam volna képzelni, hogy éppen a férjem gyerekei azok, akikkel ennyire szerencsétlenül alakul a viszonyom. Mindig nagyon szerettem a gyerekeket; van egy tíz évvel fiatalabb húgom, akit szinte én neveltem, és még soha nem találkoztam olyan gyerekekkel, akivel ne találtam volna hangot. Meg voltam győződve arról, hogy a férjem gyerekeivel is jó barátságban leszek. Ők viszont megközelíthetetlenek maradtak, és kitehettem a lelkemet, akkor sem akartak tudni rólam. Már hosszabb ideje együtt voltunk, amikor egyszer közösen nyaraltunk a nővéremmel és a fiával. Nagyon fájdalmas volt átélnem, hogy az a természetes, laza intimitás, ami közöttem és az unokaöcsém között van, a férjem gyerekeivel egyszerűen elképzelhetetlen.”

Fischer Eszter: Modern mostohák
44–45. oldal.

D7 HAGYOMÁNYOS CSALÁD (A CSALÁD SZEREPEI)

„Ha megkérdeznék tőlem, hogy mi a legfontosabb, amit az apától kap a gyerek, mitől valóban sorsdöntő találkozás a gyermek és az apa találkozása, azt kell mondanom, az apa az, aki átemeli a küszöbön a gyereket. Mit jelent ez a metafora?

Az anya funkciója annak a meleg, szeretetteljes atmoszférának a megteremtése, amelyben a növekedő gyermek öt-hatéves koráig biztonságban érezheti, érzi magát. Ez nagyon fontos dolog. Az a kicsi élet borzasztóan kiszolgáltatott, kell neki a biztonság érzése, és az a melegség, amit elsősorban az anya nyújthat számára. De egyszerre csak ez elkezd kevés lenni. A gyerekekben erősödik a vágy, hogy kilépjen a családnak ebből a meleg, biztonságos, de zárt és egyre fullasztóbb dependens (függő) viszonyrendszeréből: egyre jobban érdekli az a személyi és tárgyi világ, ami a családon kívül esik, nyitni akar, átlépni a küszöbön, ki a külvilágba. A gyerek átemelése a küszöbön – ez elsősorban az apa feladata a szocializáció folyamatában. Megmutatkozik abban, amikor az apa együtt mossa, szereli a kocsit kisleányával a garázsban, amikor horgászni vagy éppen edzésre viszi őt, és így tovább. Megmutatja neki: milyen a világ odakint, hogyan kell bánni az otthonon kívüli eszközökkel – és az otthonon kívüli emberekkel. Egyfajta jártasságot szerezni a küszöbön túli világ értékrendjében és magatartásformáiban: ez egyértelműen az apa feladata, és ezt az apától kell megkapnia minden gyereknek.”

Popper Péter, Ranschburg Jenő, Vekerdy Tamás: Sorsdöntő találkozások: szülők és gyermekek. Saxum, 2005. 39–40. oldal

D8 EGYSZÜLŐS CSALÁD (A CSALÁD SZEREPEI)

„Különböző okok vezetnek ahhoz, hogy a gyermek nevelése egy szülőre hárul. Sokan válás folytán, mások a házastársuk halála miatt jutnak ilyen helyzetbe, és egyre többen vannak, akik egyedülállóként vállalnak gyermeket. A különélő szülők közül sokan tartósan kiegyensúlyozott kapcsolatot tartanak fenn gyermekeikkel, míg mások inkább negatív szerepet játszanak gyermekeik életében, vagy nem is tartják velük a kapcsolatot. Nagy könnyebbséget jelent, ha az egyedülálló szülő rokonai közelében él, akik biztonságos hátteret nyújtanak számára. Sokaknak azonban hozzátartozóik támogatása nélkül kell megbirkózniuk feladataikkal.”

Gary Chapman & Ross Campbell: Gyerekekre hangolva. Harmat, Budapest, 2006, 151–152. oldal

Lehetséges szempontok

- Mi a benyomásotok erről a családról, hogyan vázolnátok a család történetét?
- Milyen események sorozata vezetett el a család széteséséhez?
- Milyen módon lehetett volna, ha mód van rá, elkerülni a család szétesését?

D9 NOVELLA (A CSALÁD SZEREPEI)

Vámos Miklós: *Cédulák*¹

1. **Pityu!** Este feltétlenül legyél itthon, vendégségbe jön a Béla bácsi. Már a múltkor is szégyelltem magam, mert csak köszöntél és elmentél hazulról. Mondd meg Marinak is. Ezen kívül hozzál tejet!

Csók **Anyu**

2. **Pityuka,** az ebédet kivettem a gázra, a krumplit úgy melegítsd, hogy közbe keverjed, mert különben odaég. Csináld meg a leckédet.

Nagyi

Ui.: Ha egyest kapsz, most már nem fogom aláírni, mehetsz vele Apádhoz, aki majd jól elver!

3. **Mari, Anyu** üzeni, hogy este itthon kell lenni, mert jön a drágalátos Béla bácsi. Én edzésre megyek, úgyhogy sajnálom, mentsél ki. Ja, és hozzál tejet, légy szív!

István

4. **Pista,** itt jártam, de nem voltál itthon, pedig megbeszéltük. Tévedsz, ha azt hiszed, futni fogok utánad. Reggel hívj fel, különben szóba sem állok veled!!!

Zsuzsa

5. Lementem a közértbe, de már nem volt tej.

Mari

6. Bendáék! Szíveskedjenek a lakbért leküldeni. Elmúlt tizedike! És a liftpénzt.

A házmesterné

7. A presszóba mentem.

Apa

8. **Pityu!** Ha tízig hazaérsz, ébressz fel, mert beszélni akarok veled. Disznóság, amit csinálsz. Nem vagy tekintettel senkire. (Ráadásul Apád is késett másfél órát.)

Kivonod magad minden közös családi ügyből. Nem értem, miért utálsz úgy Béla bácsit, ártott neked bármit is?

Hozott ajándékot mindenkinek, mint mindig, odatettem az éjjeliszekrényre.

Csók **Anyu**

9. **Anyu,** tizenegy után jöttem meg. Kérlek, holnap reggel kelts fel legalább negyed hétkor, mert még át kell néznem a fizikát. A csoki finom volt.

István

10. **Mari,** vegyél

2 kg krumplit,

1 vajat,

¹ A novella cédulái eredetileg nincsenek megszámozva, a feldolgozás megkönnyítése érdekében láttuk el számokkal ezeket.

3 citromot, ne túl nagyot,
2 kockasajtot,
1 liter tejet. De feltétlenül! Tegnap beszéltem a VERNYÁKNÉVAL a harmadikon, ő azt mondta, hogy már nyolckor is lehetett kapni tejet, te pedig azt állítottad, hogy nem volt. A kredencen a pénz.
Csók **Anyu**
Egyébként felháborító, hogy sose mosogatsz el. Estére csinálj rendet a konyhában.

11. **Nagyi**, kivettem a perselyedből tíz forintot, be kell fizetni az iskolában, és a Nagypapa nem akart adni.

István

12. **Pityu**, Nagymama elment Nagypapával sétálni, menjél te is, mert feljön délután egy fiú. Köszí!

Mari

13. **Anyu**, tíz forintot be kell fizetni az iskolában, tedd ki légy szíves.

Kaptam egy intőt földrajzból, de nem én tehetek róla, a Lisznyai kezdte. Kérlek írd alá!

István

14. **Pityu!** Ez nem eljárás, hogy kikészíted nekem az ellenőrzőkönyvedet, aztán késő estig tekeregsz valahol. Arról nem beszélve, hogy az intőn kívül van benne két új egyes. Már megmondtam, ha így elhanyagolod az iskolát, akkor majd mehetsz zsákokat hordani. Nem énnekem tanulsz, hanem magadnak!

Megállj, legközelebb meg fogom mutatni Apádnak, lássa milyen fia van, írja alá ő! Már most is megmutattam volna neki, ha tudnám hol van, csak egy cédulát hagyott a kredencen, hogy ne várjam vacsorára. Na persze volt kitől örökölnöd a csavargást. Egyszer már komolyan beszélnünk kell! Vagy nem akarsz, hogy ember legyen belőled?

Csók **Anyu**

15. Kártyázni mentem. Vacsorára ne várj.

Károly

16. **Mari**, a Nagypapa ordított a Nagymamával, mert nem volt hajlandó lekapcsolni a rádiót vagy lehalkítani, a Nagymama rosszul lett, elvitték a mentők. A Rókusba. Mondd meg Anyáéknak. Itt van ez a csomag, vidd be feltétlenül, hálóing, papucs, szappan van benne. Én randira mentem, de Anyáék úgy tudják, hogy bélyegszakkörön vagyok. Szia!

István

17. **Anyu**, a Nagymamát elvitték a mentők. A Nagypapa viszont összetörte a vizeskancsót, és megivott 2 üveg bort, és tökrészeg. Ezt a csomagot vidd be a Nagyihoz a Rókusba, hálóing, papucs, szappan van benne. Rajzszakkörre mentem.

Mari

18. Este későn jövök, ne várjatok.

Apa

19. **Károly!** Ez így nem mehet tovább! Úgy viselkedsz, mint egy idegen. Mégis csak a férjem vagy, a gyermekeim apja. Akármilyen későn is érsz haza, kelts fel. Eddig nyeltem, nyeltem, de most már elég.

Irma

20. **Anyu**, tegyél ki húsz forintot, kérlek szépen, nagyon kell!

István

21. **Károly!** Egy hete képtelen vagyok veled összefutni. Anyámat kórházba vitték, Pityu bukásra áll, Marit többen is látták csókolózni egy fiúval a kapualjban, te pedig nem törődsz semmivel! Ne csodálkozz, ha egyszer majd nem engedlek be a lakásba!

Irma

Akkor aztán majd mehetsz a kis nőidhez kedvedre!

22. **Pityu**, Anyád panaszkodott, hogy rosszul tanulsz, meg hogy nem jársz haza. Legyél jó, különben seggbe rúglak. Mondd meg Marinak is!

Apád

23. **Mari**, menj le a patyolatba a ruháért.

Csók **Anyu**

24. **Anyu**, itt volt az orvos, Nagypapa nem kelhet fel az ágyból, teljesen mozdulatlanul kell feküdnie, mert infarktusa van. A receptek az asztalon, váltsd ki.

István

25. **Anyu**, az Apu délelőtt megint egy nőt hozott fel a lakásba, és nem akart beengedni. Lassan már haza se lehet jönni. Itt a visszajáró pénz.

Mari

26. **Károly!** A pohár betelt. Elválok tőled. Dögölj meg.

Irma

A ruháidat kivittem a kisszobába, a Mari alszik mától a te helyeden. Ne is lássalak, te utolsó!

27. **Irma**, mindig hülye voltál. De nekem mindegy, ahogy akarod. Jó éjt!

Károly

28. **Anyu**, elegendem van. Kimaradok a gimnáziumból. Este majd mindent lemondok.

István

29. **Károly!** Pityuról van szó. Abba akarja hagyni az iskolát. Azt mondja, minek. Légy szíves és beszélj vele. Akármi is történt közöttünk, te vagy az apja! Egy hülye barátja telebeszélte a fejét, ipari tanuló akar lenni. Azt mondja, unja már, hogy térden állva kell könyörögnie, ha szüksége van egy kis pénzre. Mi lesz így belőle?

Irma

30. Énvelem senki sem törődik. Nem élet ez így. Utálok mozdulatlanul heverni, Isten veletek.

Nagypapa

31. **Anyu!** Borzasztó, a Nagypapa bevett egy egész üveg altatót. Vernyákné hívott orvost azonnal, a doktor Vargát a második, de hiába. Fél négykor értem haza, addigra már elvitték. Apunak telefonáltam az üzembe, azt mondták nincs benn. Hétfig vártam rá- átmegyek a barátnőmhöz. Félek egyedül.

Te is hazajöhetnél néha, most már minden este azzal az utálatos Béla bácsival leszel? Mindig csak ezek a cédulák a kredencen.

Mari

32. **Pityu,** a halotti anyakönyvi kivonatot vidd le a házmesternéhez, ezen kívül vegyél

1 kiló kenyeret,

20 deka párizsit, mondd meg, hogy vékonyra vágják,

1 liter tejet.

Csók **Anyu**

33. **Mari,** keresett telefonon valami Szakály Kálmán. Mondtam, hogy hívjon este.

István

34. **Károly!** Nagy pofátlanság, hogy Apám temetésére se jöttél ki! Rendben van, beadtad a válópert, de ezzel még nincs jogod mindent lábbal tiporni. Azzal nem törődsz, mit szólnak az emberek?

Különben is, miért ne lehetnénk jó barátok? Annyira támasz nélkül maradtam.

Irma

35. **Anyu,** Apu megkért, hogy mondjam meg neked, elköltözik innen! Nekem persze csak akkor szóltok, ha üzenetet kell átadni. Az összes ruháit magával vitte a nagybőröndben. Én moziba mentem. Üdvözlöm a hájfejű Bélát!

István

Egyébként három napja nyomdász ipari tanuló vagyok, ha érdekel.

36. **Anyu,** este vártam, hogy haza gyere, mert fenn volt nálunk Attila, tudod, már meséltem róla. Nagyon jól kijövünk egymással, be szerettem volna mutatni neked. Na persze rád hiába vártunk.

Attila vett színházjegyet, úgyhogy későn jövök.

Mari

37. **Pityu!** Ez már mégis csak sok! Először is neked nem Béla, hanem Béla bácsi. Másodszor, egyáltalán nem hájfejű. Harmadszor pedig nagyon jól tudod, mi a helyzet. Nem tűröm ezt a hangot.

Csók **Anyu**

38. **Anyu,** reggel fél hétkor kelts fel.

Mari

39. **Pityu**, ma feltétlenül menj be a Nagymamához a kórházba. Egy hete nem volt nála senki! Vigyél neki kompótot, majd megadom.

Csók **Anyu**

40. **Mari**, kérlek menj be a Nagymamához, én egyáltalán nem érek rá. Vigyél kompótot.

István

41. **Anyu**, ma látogasd meg a Nagymamát te, én táncolni megyek Attilával

Mari

42. **Pityu**, Mari, este mindenképpen legyetek otthon, nagyon fontos problémát szeretnék megbeszélni veletek. Már felnőttek vagytok, meg fogjátok érteni. Lehetséges, hogy Béla bácsi hozzánk költözik.

Csók **Anyu**

43. **Pista**, keresett valami Zsuzsa.

Mari

44. **Anyu**, már harmadszor jöttek a villanyszámláért, hagyd itthon pénzt rá!

István

45. **Béla**, Varrónőhöz mentem, mindjárt jövök. A vacsora a gázon, ha nagyon éhes vagy, melegítsd fel, de jobban szeretném, ha megvárnál velem, és együtt ehetnénk.

A te **Irmád**

46. Leeresztik a vizet, csőrepedés van a negyediken. Tessék elegendő vizet venni!

A házmesterné

47. **Anyu**, hozzámegyek Attilához. Három hét múlva lesz az esküvő. Remélem, beleegyezel és örülsz neki. Ha nem, az se érdekel.

Mari

48. **Anyám**, ha lennél olyan szíves megkérni Bélát, hogy ne nyúljon a holmijaimhoz! Elvett egy doboz cigarettát, se szó se beszéd. És ez már nem az első eset.

Arról nem beszélve, hogy mossa ki maga után a kádat!

István

49. **Mari**, este légy otthon, mert meg szeretném beszélni veled ezt a dolgot. Okos lány vagy, nem szabad elhamarkodnod a házasságot. Egy egész életre szóló kötelékről van szó!

Ez az Attila helyes fiú, de egyszerű technikus. Különb férjet is kaphattál volna magadnak! Ez a véleményem, este majd bővebben. És a Béláé is.

Csók **Anyu**

50. Nem érdekel a véleményed. Pláne a Béláé. A saját életemet akarom élni.

Mari

51. **Pityu**, beszélj udvariasabban a Bélával! Panaszkodott rád. Ne felejtse el, én az Anyád vagyok, ő pedig hozzám tartozik, akármit is gondolsz felőle.

Csók **Anyu**

52. Ma későbbben jövök egy kicsivel.

Béla

53. **Mari**, ma Attila telefonált, hívd vissza.

István

54. **Pityu**, menjél le a közértbe, hozzál

1 kiló kenyeret,

30 deka párizsit,

fél kiló lisztet,

hús deka háztartási csokoládét,

egy üveg bort, kövidinkát – ma van Béla nevenapja. És legyetek itthon, főzni fogok valami nagyon finomat!

Csók **Anyu**

55. A haverokkal elmentünk sörözni.

Béla

Mert kaptunk egy kis célprémcsit.

56. **Béla!** Nagy vacsorával vártunk, ha nem tudnád, névnapod van. Főztem, sütöttem egész este, te pedig haza se tolod a képed! Szégyellhetnéd magadat. Mindig csak a haverok. Legalább a süteményt edd meg, ha hazajössz, az éjjeliszekrényre tettem.

Irma

57. **Pityu**, mondd meg Bélának, hogy sajnos túlóráznom kell, ezért csak fél hétre érek haza.

Csók **Anyu**

58. A **Béla** üzeni, hogy a kocsmában van, de ne menj utána megint, mert akkor megnézheted magad. Meg hogy hagyj őt békén.

István

59. **Pista**, itt volt valami Vera, ezt a cetlit hagyta: „Pista, elfelejtetted? Mára beszéltük meg. Ez rossz vicc volt! Vera”

Mari

60. **Pityu!** Este feltétlenül menj el hazulról, mert feljön a Dezső bácsi. Tudod, már meséltem róla. Szólj Marinak is.

Csókanyucsók**anyu**

